Kitekint? - A pénz forradalma

2009 augusztus 14. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Mi tagadás, gyanakvóak vagyunk a globális pénzpiacokkal szemben, és a forint elleni támadások sem ébresztenek er?s rokonszenvet a pénzügyi befektet?k iránt.

Szerz?ink azonban - akik a liberális közgazdasági iskola, a Chicagói Egyetem fiatal professzorai - azt állítják, hogy

éppen a szabad pénzpiacnak köszönheti a fejlett világ mai gazdagságát, és ott marad meg a szegénység, ahol gúzsba kötik a pénzpiacot. Könyvük arról szól, hogy valódi forradalom söpör végig a világgazdaságon, ami sok kicsi cégre bontja fel a globális óriásvállalatokat, és a korábban szinte katonai fegyelemre és vezetésre épül? üzleti világot az egyenl? profi szakért?k szövetségeivel cseréli fel. Azok a cégek lesznek sikeresek, ahol a tulajdonos t?kést, tehát a kapitalistát felváltják a profi menedzserek, és akkor menekül meg a világkapitalizmus a következ? évtizedek lopakodó válságaitól, ha szabaddá teszik a pénzpiacok m?ködését. Miért?

Idézik Eric Hobsbawm angol történész felmérését, amely összehasonlítja az 1848-as és az 1960-as franciaországi Bordeaux vezet? családjainak összetételét, és megállapítja, hogy a legnagyobb változás abban van, hogy korábban a t?kések, kés?bb a menedzserek adták a leggazdagabb családok többségét. Nem a t?ke, hanem a tudás gy?zött. Az USA-ban is hasonló a helyzet, ezért lehetséges, hogy míg 1929-ben a legmagasabb jövedelmet élvez? csoport jövedelme 70 százalékát t?kéje révén szerezte (osztalék, kamat és bérleti díj formájában), addig 1988-ban már a legjobban fizetett kör jövedelmének 80 százalékát kapta bér és vezet?i jutalom címén. Nem a tulajdon és a t?ke, hanem a tudás és a tehetség révén lehet ma a legnagyobb jövedelmet szerezni az amerikai gazdaságban. Mi váltotta ki a t?kések leváltását és a tudással rendelkez? menedzseri osztály felemelkedését? Szerz?ink szerint a technológiai forradalom, amely felértékelte a szaktudást, és az egyre er?sebb verseny, de leger?sebben a pénzpiacok szabad m?ködése. Egy tehetséges fiatal jó ötletére azonnal kaphat hitelt, ezzel a nagy cégek folyamatosan er?söd? versenyre kényszerülnek a feltörekv? újakkal, ami felértékeli a szakértelmet, tehát a menedzsert a t?késsel szemben. Szerz?ink szerint ez a f? oka annak, hogy meglep? stabilitást mutat a legnagyobb cégek csoportja, mert képesek voltak az alapító t?késeket menedzserekre cserélni. A legnagyobb 500 amerikai cég felét még 1880 és 1930 között alapították, míg a legnagyobb 30 német cégb?l 19 indult el 1860 és 1930 között: meglep? túlélési arány az elmúlt százötven év ismeretében.

A világban zajló pénzforradalom jele az is, hogy míg 1970-ben az USA-ban a bruttó hazai termék (GDP) 0,66 százalékával volt egyenl? a t?zsdén jegyzett összes részvény értéke, addig 2000-ben ez már 1,5 százalékra emelkedett. Franciaországban még jobban, 0,16-ról 1,1 százalékra n?tt. Az USA-ban még az 1960-as évek végén is gyakorlatilag nulla volt a fogyasztási hitelek állománya - ma ez 700 milliárd dollárt tesz ki, és gyorsan emelkedik. Ott n? jobban az építési hitelek állománya, ahol jobban kiépített a bankrendszer, és szabadabb a pénzpiac, mert így olcsóbban tudnak lakáshitelt felvenni az építkez?k. Angliában a GDP 52 százalékával azonos a családok és vállalkozók által felvett jelzáloghitelek állománya, míg a hasonló GDP-vel rendelkez? Olaszországban ez csak 5,5 százalék. A különbség oka az, hogy Angliában egy évbe és a ház értékének 5 százalékába kerül, ha a cs?dbe jutott adóstól a bank vissza akarja szerezni a jelzáloggal terhelt házat, ugyanez Olaszországban három-öt év alatt lehetséges, és a ház értékének 18-20 százalékába kerül. Érdekes, hogy Texasban, Bush elnök hazájában a cs?dbe ment adós megtarthatja házát, bármilyen luxusingatlanról is van szó, s?t még 30 ezer dollár érték? egyéb ingatlanát sem veszik el. Angliában azonban alacsonyabbak a lakáshitelkamatok, és lényegesen gyorsabban lehet építési kölcsönt felvenni, mint bárhol Európában, mert fejlett a jelzálogkölcsön intézménye, és ez els?sorban a szegényeknek jó. A szabad és fejlett pénzpiac tehát még barátunk is lehet, ha az értünk folyó nagyobb versenyben jobb feltételeket kapunk az otthonteremtéshez.

A pénzforradalom lényege, hogy a cégek és az emberek a korábbinál lényegesen könnyebben és gyorsabban juthatnak hozzá hitelhez, de ehhez fejlett és szabad pénzpiacra van szükség. Ez nem áll érdekében azoknak a kapitalistáknak, akik szeretnék meg?rizni a zárt pénzpiacot, amelyen ?k kapnak hitelt, míg az új kicsik, akikb?l nagy versenytársaik lehetnek, már nem. A vesztes társadalmi csoportok is ellenséges érzülettel vannak a pénzpiacokkal szemben, mert nem képesek hitelhez jutni. Itt van szükség az állam beavatkozására, hogy minél többen és minél alacsonyabb kamattal jussanak hozzá vállalkozási, építési és más hitelekhez. Az üzleti életben a vállalatok ma nem egyre nagyobbak lesznek, hanem egyre gyorsabbak, és sok korábbi óriás cég felbomlik, míg a kis- és középvállalatok er?södnek. A siker forrása az, hogy mindenki pénzhez jusson, akinek jó ötlete, szép álma és er?s motivációja van arra, hogy valami újat hozzon létre - legyen az egy találmány, cég, otthon vagy éppen egy diploma. A tudás legy?zi a t?két, de csak akkor, ha lehet?séghez jut, amihez pénz, dönt?en hitel kell. A pénz forradalma - eddigi félelmeinkkel szemben - a legjobb szövetségesünk lehet abban, hogy a tudás lépjen a t?ke helyére. Ebben mi, magyarok jobban állunk, mint a felhalmozott vagyonban, tehát: pénzt mindenkinek!

(Raghuram G. Rajan, Luigi Zingales: Saving Capitalism from the Capitalists, Crown Business, New York, 2003)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló